

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาและจำเลย ในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ในศาลยุติธรรม¹

กิตติยา สังข์สุวรรณ²

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ในศาลยุติธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญ ศึกษาความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาและจำเลยของประเทศไทยและของต่างประเทศ ซึ่งทำให้ทราบว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 มีสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวอันถือเป็นสิทธิพื้นฐานที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยพึงต้องได้รับ ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งยึดหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าในคดีอาญาผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ยังมีใช้ผู้กระทำความผิด การควบคุมตัวหรือคุมขังจะนำมาปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีดังกล่าวมิได้ และผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ต้องได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเพราะเป็นสิทธิอันพึงต้องได้รับ

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ในศาลยุติธรรมยังมีความไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมก่อให้เกิดปัญหาอยู่หลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง การเข้าถึงสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 กำหนดให้ “คำร้องขอให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ไม่ว่าผู้นั้นต้องควบคุมหรือขังตามหมายศาล ย่อมยื่นได้โดยผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง....”

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ในศาลยุติธรรม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รศ.ดร.ศราภรณ์ ธรรมธาสันตาสว่าง และคณะกรรมการสอบ คือ รศ.ดร.ศราภรณ์ ธรรมธาสันตาสว่าง นิสารัตน์ และ รศ.ดร.ศราภรณ์ ธรรมธาสันตาสว่าง

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติซึ่งกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งประสงค์จะขอปล่อยตัวชั่วคราว จะต้องยื่นคำร้องขอให้ปล่อยตัวชั่วคราว โดยคำร้องนั้นอาจยื่นได้โดยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้มีประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง เช่น บิดา มารดา สามี ภริยา ซึ่งศาลจะสั่งพิจารณาให้ปล่อยตัวชั่วคราวได้หรือไม่ ภายใต้ข้อจำกัดของการยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวต่อศาล หากไม่มีการยื่นคำร้อง ศาลไม่สามารถสั่งปล่อยตัวชั่วคราวได้ หลักการดังกล่าวถือเป็นการจำกัดสิทธิในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติรองรับสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลย ตามมาตรา 29 วรรคสองมีบทบัญญัติว่า “ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ด้วยการคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณาคดีเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ หากคดียังมีคำพิพากษาถึงที่สุดจะแสดงว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยตาม มาตรา 112 และมาตรา 116 เป็นผู้กระทำความผิดได้อย่างไร เมื่อหลักตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยยังไม่มีความผิด ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ย่อมต้องตามหลักสันนิษฐานไว้ก่อนยังว่าไม่มีความผิด มีสิทธิที่จะเข้าถึงการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของศาลในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาและจำเลย ในคดีอาญามาตรา 112 และมาตรา 116 การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ศาลต้องพิจารณาโดยใช้องค์ประกอบจากหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมาตรา 108 เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราว โดยศาลต้องพิจารณาจาก (1) ความหนักเบาของข้อหา (2) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด (3) พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร (4) ความน่าเชื่อถือของผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกัน (5) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่ (6) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่เกิดจากการปล่อยตัวชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่ (7) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ศาลพึงประกอบรับวินิจฉัย

ประกอบทั้งกฎหมายยังให้อำนาจเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจให้ปล่อยตัวชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังรายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้ ในการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือ

จำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

เหตุแห่งการไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวศาลต้องพิจารณาให้ได้ความว่าต้องมีเหตุหนึ่งเหตุใดตามมาตรา 108/1 ดังต่อไปนี้ประกอบ (1) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี (2) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน (3) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น (4) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ (5) การปล่อยตัวชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงาน หรือการดำเนินคดีในศาล

จากหลักเกณฑ์ประกอบการพิจารณาของศาลในการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยศาลต้องพิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวประกอบการพิจารณาในการปล่อยตัวชั่วคราว และหลักในการพิจารณานั้น กฎหมายให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวโดย “ดุลพินิจ” มีความหมายว่า การวินิจฉัยที่สมควร การพิจารณาที่เที่ยงธรรม การใช้ดุลพินิจ คือ การใช้ความคิด ความรู้สึก การตัดสินใจ ที่ประกอบไปด้วยความยุติธรรม ไม่อคติไม่เอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง และตามบทบัญญัติในมาตรา 108 และมาตรา 108/1 มิได้บัญญัติความหมาย หรือขอบเขตของการพิจารณาแต่อย่างใด ซึ่งทำให้การใช้อำนาจของศาลจึงไร้ซึ่งขอบเขตและมีความไม่แน่นอน ศาลใช้ดุลพินิจของตนในการพิจารณากำหนดว่าคดีอาญาใดมีหลักเกณฑ์ของการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว โดยมีได้มีความชัดเจนในการใช้ดุลพินิจ ก่อให้เกิดความอิสระของการใช้ดุลพินิจที่มากเกินไป โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ศาลมักใช้ดุลพินิจไปในทิศทางที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ทั้งนี้ หลักการใช้ดุลพินิจต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายภายใต้หลักเกณฑ์อีก 3 ประการ กล่าวคือ หลักความเหมาะสม ที่ศาลต้องใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น หลักแห่งความจำเป็น คือหลักการนี้ให้ศาลเลือกที่จะใช้มาตรการใดๆ ในแต่ละกรณีให้มีผลกระทบต่อเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุด และหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ หลักการที่มุ่งคุ้มครองความสมดุลระหว่างความเสียหายที่ประชาชนจะได้รับกับประโยชน์ทางสังคม ทั้งนี้ การใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่งที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป ย่อมถือเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบหรือดุลพินิจที่ผิดพลาด กล่าวคือ การไม่ใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจที่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด การใช้ดุลพินิจที่บิดเบือนการใช้ดุลพินิจโดยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ การใช้ดุลพินิจในรูปแบบดังกล่าวเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบ ซึ่งในการพิจารณาใช้ดุลพินิจของการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องเป็นการใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่การใช้ดุลพินิจในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 เป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วย

ประเด็นปัญหาที่สามปัญหาความเสมอภาคในการบังคับใช้บทบัญญัติของการปล่อยตัวชั่วคราวต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยตามมาตรา 112 และมาตรา 116 กับคดีอาญาอื่นที่มีโทษร้ายแรง การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 โดยภาพรวมมักไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวตั้งแต่ครั้งแรกที่ยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราว หรืออาจไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ด้วยเพราะการใช้ดุลพินิจของศาลมองว่าคดีตามมาตรา 112 และมาตรา 116 เป็นคดีร้ายแรง เป็นคดีที่มีอัตราโทษสูง หากอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวเกรงว่าผู้ต้องหาอาจหลบหนีหรืออาจไปก่ออันตรายประการอื่น จึงไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และในมาตรา 116 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หากพิจารณาอัตราโทษทั้งสองข้อหาดังกล่าว ศาลมักจะใช้ดุลพินิจมองว่าเป็นคดีร้ายแรง มีอัตราโทษที่สูง จึงไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว เมื่อเทียบกับคดีอาญาในข้อหาอื่นซึ่งการกระทำมีอัตราโทษที่สูงเช่นกัน อาทิ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา ข้อหาอนาจารต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในข้อหาข่มขืนกระทำชำเราต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท และการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีดังกล่าวมีลักษณะความผิดที่เป็นภัยต่อสังคมแต่ศาลใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ในทางกลับกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ศาลกลับใช้ดุลพินิจไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว โดยมองว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี หรืออาจไปก่ออันตรายประการอื่น ซึ่งหลักการใช้ดุลพินิจดังกล่าวขัดต่อหลักความเสมอภาค

การบังคับใช้กฎหมายกับหลักความเสมอภาคนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก กฎหมายฉบับเดียวข้อเท็จจริงทิศทางเดียวกัน แต่บังคับใช้กับบุคคลโดยมีผลที่แตกต่างกัน การใช้อำนาจโดยไม่คำนึงถึงหลักความเสมอภาค นั้นถือเป็นการใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรม เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 กำหนดให้ “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่อง....หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใดจะกระทำมิได้” เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยตามมาตรา 112 หรือมาตรา 116 กระทำการภายใต้การชุมนุมอันมีกฎหมายรองรับให้สามารถกระทำได้ แต่ศาลกลับใช้ดุลพินิจมองผู้ต้องหาและจำเลยในคดีดังกล่าวแตกต่างจากผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาทั่วไป อันเป็นการขัดต่อหลักความเสมอภาค ที่บุคคลย่อมมีสิทธิ เสรีภาพและต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

หลักอีกประการที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการบังคับใช้กฎหมาย คือ หลักนิติธรรม ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของกฎหมาย หลักการรองรับและมุ่งเน้นการใช้อำนาจที่มีความเสมอภาค ดังความเห็นของไคซีที่ว่า ไม่มีผู้ใดอยู่เหนือกฎหมายของแผ่นดิน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีชาติกำเนิดหรือมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับใด ย่อมถูกบังคับโดยกฎหมายและโทษอย่างเดียวกัน ฉะนั้นบุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้หลักการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน หลักความเสมอภาคถือเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นหลักที่ยอมรับว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกันและห้ามมิให้รัฐ องค์กรใช้อำนาจเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้รองรับหลักการดังกล่าวไว้ โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยตามมาตรา 112 และมาตรา 116 จะมีประเด็นปัญหาโดยได้รับการกล่าวหาว่ามีความแตกต่างทางการเมือง แต่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีดังกล่าว ก็คือผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเช่นกัน การบังคับใช้บทบัญญัติของการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 จึงยังไม่มี ความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกับผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาอื่นที่มีโทษร้ายแรง

หลักนิติธรรมนั้นไม่ใช่ข้อกำหนดหรือบทบัญญัติทั้งหลายที่มีอยู่ในตัวกฎหมายหรือกฎอันเป็นหลักในมาตราต่างๆกำหนดไว้ แต่หมายถึงกฎที่บังคับตัวบทกฎหมายหรือบังคับกฎหมายลักษณะต่างๆในกฎหมายเหล่านี้ให้ต้องอยู่ในกรอบบังคับของกฎนั้นอีกชั้นหนึ่ง หลักนิติธรรมคือประมวลหลักของสิทธิขั้นพื้นฐานที่แทรกอยู่ในองค์กรของรัฐ ซึ่งมีอำนาจและวิธีการอันจะทำให้สิทธิเหล่านั้นมีผล โดยจำกัดขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ในศาลยุติธรรม ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาการเข้าถึงสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 มีข้อเสนอแนะ คือ ควรแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 106 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็น “ให้ศาลหรือผู้มีอำนาจควบคุมหรือคุมขัง มีหน้าที่โดยตรงในการพิจารณาถึงสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องไม่ต้องยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว”

2. ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในการปล่อยตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาตามมาตรา 112 และมาตรา 116 ควรเพิ่มเติมกำหนดบทบัญญัติ มาตรา 108/1 ทวิ “ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่กระทำไปโดยมีกฎหมายรับรองให้สามารถกระทำได้ ให้ศาลพิจารณาถึงสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นหลักในทุกกรณี”

3. ปัญหาความเสมอภาคในการบังคับใช้บทบัญญัติของการปล่อยตัวชั่วคราวต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามมาตรา 112 และมาตรา 116 กับคดีอาญาอื่นที่มีโทษร้ายแรง เห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 108 ทวิ “ในคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องพิจารณา หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ประกอบด้วย 1) บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยทั้งร่างกายและจิตใจ 2) ประวัติในทาง ครอบครัว 3) อาชีพการงาน 4) ความสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน 5) ประวัติการมาศาลตามกำหนดนัด 6) ประวัติการกระทำความผิดทางอาญา”

เอกสารอ้างอิง

- จิรนิติ หะวานนท์. **สิทธิทางวิธีพิจารณาความอาญาตามรัฐธรรมนูญ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.
- จุลสิงห์ วสันตสิงห์. **คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2553.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. **หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. **กฎหมายปกครองภาคทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติราษฎร์, 2554.